

Västanbladet

GöteborgsRegionens Släktforskare

Årg 29

2012

Nr 1

Flaggskeppet Gustaf III i Finska viken 1790
Målning av Jacob Hägg. - Se artikel om sjökriget på sid. 9

Innehåll nr 1 - 2012

Vi möts	sid. 3
GRS kursprogram	4
Från grannföreningarna	4
Släktforskningens dagar	5
<i>Per Clemensson</i> Från ordföranden	6
Enkät om höstresa	8
Avlidna medlemmar	8
Aktuella nyförvärv till biblioteket	8
<i>Folke Danbratt:</i> Om fregatten Galathea och båtsman Qvick	9
Beställningar	12
<i>Ewert Arwidsson:</i> En urgöteborgare och hans ättlingar	23
Namn åt de döda	31
<i>Joel Holger:</i> Landet runt	32
Gravstensinventeringen	34
Nya medlemmar	35
Forska med GRS datorer	36

Nästa nummer av Västanbladet
utkommer i april 2012.
Manusstopp den 10 mars 2012.

ISSN - 1102 - 4453

www.genealogi.se/grs/

Webmaster:

Lars Nyqvist, tel. 0303-16456
webmaster.g.r.s@telia.com

GöteborgsRegionens Släktforskare

MEDLEMSFÖRENING I SVERIGES SLÄKTFORSKARFÖRBUND

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg
Tel. 031 - 13 12 26. Org.nr 857204 - 7564

Styrelse 2012

- Ordf. Per Clemensson, 031 - 20 65 63
S. Vägen 79, 412 54 GÖTEBORG
per@clemensson.net
- V. ordf. Lars Olof Lööf, 070 - 560 28 40
Erik Dahlbergsg. 4, 41126 GÖTEBORG
larsolof.loof@kultur.goteborg.se
- Skr. Joel Holger, 031 - 40 85 20,
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
karin.joel.holger@telia.com
- Kassör Ewert Arwidsson, 031 - 15 84 15
Eva Rodhes g. 10, 411 11 GÖTEBORG
trewetrans@telia.com
- Klubbm. Karin Holger, 031 - 40 85 20
Lilla Danska V. 2, 412 74 GÖTEBORG
karin.joel.holger@telia.com
- Övriga Jan Forslund, 0346 - 222 45, Ljungby
Prästgård 101, 311 95 FALKENBERG
janforslund@spray.se
Per Liljeström, 0302 - 131 91
Vänskapen 3 e, 443 34 LERUM
per-lilje@telia.com
Ulf Lundquist, 031 - 88 53 06, Höne-
kullavägen 45 N, 435 44 MÖLNLYCKE
lundq.ulf@swipnet.se
Barbo Majjgren, 035 - 481 48
Mästarevägen 10, 305 72 STENINGE
qpm@telia.com
- Suppl. Anita Fyhr, 031-23 73 37, Virvel-
vindsgatan 6, 417 02 GÖTEBORG
anita.fyhr@live.se
Jonas Kullgren, 031 - 99 28 15
Holmåkravägen 7 F, 437 40 LINDOME
jonas@kullgren.st

Västanbladet

Redaktionskommitté:

Per Clemensson, Joel Holger och Per Liljeström.
Västanbladet ingår i medlemsavgiften 150.- kr/år
och utkommer årligen med fyra nummer.

GöteborgsRegionens

Släktforskare

vi möts

VÅREN 2012

Måndag den 27 febr. kl. 18.30

ORDINARIE ÅRSMÖTE i GRS samlingsal

Erik Dahlbergsgatan 36 B.

Sedvanliga ärenden enl stadgarna. Efter förhandlingarna föredrag av Göte Nilsson Schönborg, Göteborgs Universitet, om stadsarkeologiska utgrävningar och personhistoria i 1600-1700-talets Göteborg.

- Kaffeservering - **ANMÄLAN** senast torsdagen innan - Avgift 50:- kr -

Lördag och söndag den 17 - 18 mars

Släktforskningens dagar på Göteborgs Stadsmuseum N. Hamngatan 12.

Fri entré, många utställare och föreläsningar. Se särskild annons på sid. 5.

Måndag den 16 april kl. 18.30

Föreningskväll på Erik Dahlbergsgatan

föredrag av Christer Johansson, Westgötha Gustavianer,

om uniformer och soldatutrustning mm från 1750-1815.

Soldater uppträder i uniformer m/1779 och m/1807 !!

- Kaffeservering - **ANMÄLAN** senast torsdagen innan - Avgift 50.- kr -

Lördag den 12 maj kl. 09.00. Avfärd från Exercishuset vid Heden.

Boka dagen ! Bussutfärd till Trollhättan,

guidad visning av Slussmuseet, kaffe & smörgås, båtfaerd med K-märkta

m/s Elfkungen, genom slussstrappan i Trollhättan och till Lilla Edet,

lunch ombord, därefter buss till Göteborg.

Beräknad återkomst kl. 17.30. Pris preliminärt 500:-kr/pers.

ANMÄLAN snarast, dock senast den 7 maj.

A N M Ä L A N i så god tid som möjligt till Karin Holger tel. 031 - 40 85 20.

Entrén till samlingslokalen på Erik Dahlbergsgatan 36 B sker genom

G R S egen lokal, vilken måste låsas under själva föreningsmötena.

Kom således i god tid.

Vi har öppet 1 timma före mötet ! Samlingslokalen rymmer 40 pers.

Mycket välkomna ! Event. återbud måste anmälas.

GRS kursprogram våren 2012

**Kurserna hålls i GRS regi och lokaler Erik Dahlbergsgatan 36 B (entré från gatan).
Kursprogrammet kommer att omfatta följande kurser:**

- 1. Släktforska steg för steg.** Sju måndagar kl. 11.00-14.00 fom 5 mars till april.
Innehåll: kyrkobokföringen, domböcker och bouppteckningar, mantalslängder
m fl grundläggande källor, databashantering, handskriftsläsning.
Lärare: Anita Fyhr. - Denna kurs är fulltecknad.
7 X 3 timmar. **Pris 700:- kr. Inkl. lärobok.**
- 2. Släktforska vidare.** Innehåll: fördjupning av kyrkoboksforskning, borgare, sjömän,
soldater m fl yrken, handskriftsläsning. Lärare: Per Clemensson.
5 X 3 timmar. **Pris 500:- kr Inkl. lärobok.**
- 3. Handskriftsläsning.** Innehåll: grundkunskaper, läsövningar, egna texter för
tolkning. Lärare: Per Clemensson.
3 x 3 timmar. **Pris 300:- kr.**
- 4. Emigrantforska.** Innehåll: källor till emigrantforskning i Sverige och USA, databa-
ser. Tre måndagar den 13, 20 och 27 febr. kl. 11.00-14.00.
- Kursen är nästan fulltecknad. Lärare Ewert Arwidsson.
3 X 3 timmar. **Pris 300:- kr.**

**TIDERNA ANPASSAS EFTER DELTAGARNA OCH STARTAR ALLT EFTER DE BLIR
FULLTECKNADE. - Anmäl dig gärna till nästa omgång !
Kurserna kan anordnas på både dag- och kvällstid.**

**Anmäl er till Per Clemensson och ange ditt önskemål om tidpunkt,
dvs kl 11.00, kl 14.00 eller kl 17.00. Tel 031-206563 eller 0705-206564.
e-mail: per@clemensson.net**

Obs.

**För deltagande i GRS kurser krävs medlemskap i vår förening.
Medlemsavgiften är 150.- / kalenderår.**

Från grannföreningarna

Ale Släktforskare

Torsdag 15 mars kl. 19.00. Årsmöte, Aktivitetshuset, Älvängen.

Borås Släktforskare

Onsdag 21 mars kl. 18.30. Årsmöte, Ribbinggården.

Föredrag av rådmän Lars Arvidsson om 'Brott och straff förr och nu'.

Hallands Släktforskarförening

Lördag 24 mars kl. 13.30. Årsmöte, Församlingshemmet, Skrea.

Föredrag av Elisabeth Reuterswärd om 'Fader okänd'.

Släktforskningens dagar 17 - 18 mars 2012

Vet du vem du är ?

Adel, präster, borgare och bönder? Vill du veta om din släkt syns vi på

Göteborgs Stadsmuseum, Norra Hamngatan 12

Lördag 10.00 - 17.00 och söndag 10.00 - 16.00

Fri entré

Utställare: Arkiv Digital, Ancestry, DIS-Väst, Flygfotohistoria, Göteborgs-Emigranten, Lantmäteriet, Göteborgs Hembygdsförbund, Göteborgs Sjöfartsmuseum, GöteborgsRegionens Släktforskare, Industrihistoria i Väst, Vasaorden, Stadsmuseets Faktarum, Släktdata, Studieförbundet Vuxenskolan, Jesu Kristi Kyrka av Sista Dagens Heliga, Region- och stadsarkivet i Göteborg samt Riksarkivet, Landsarkivet i Göteborg.

Föreläsningar i Wallenstamsalen: Landsarkivarie Ulf Andersson "Historien om Fiskebäck"; Arkeolog Carina Bramstång "Garnisonens gravar i Göteborg"; Fd chefen för Göteborgs Konstmuseum Björn Fredlund "En bastion med utblick mot världen. Konsten i Göteborg under 1600-talet och början av 1700-talet"; Riksarkivarie Björn Jordell "Arkiv förvaras för att användas"; f d generalsekretäre för Riksföreningen Sverigekontakt Lennart Limberg "Svenska kängurur. Emigrationen till Australien"; f d landsarkivarien i Göteborg Louise Lönnroth "LandsRiksarkivet, Landsarkivet i Göteborg 100 år"; etnolog Ingela Martenius "Maten förr i världen"; f d överläkare Gudrun Nyberg "Att forska efter borgare" samt fil mag Margareta Söderström om "Västgöta Bengtsson".

Tider läggs ut på GRS hemsida www.genealogi.se/grs/

Sponsorer: Ancestry, DIS-Väst, Släktdata, Göteborgs Stadsarkiv, GöteborgsRegionens Släktforskare och Göteborgs-Emigranten
Släktforskningens dag - ett initiativ av Sveriges Släktforskarförbund

Från ordföranden

Så har då Landsarkivet den 21 november 2011 öppnat sina nya forskarlokalerna. Låt mig utan att ha sett dem i sin helhet ge ett första intryck.

Förborgat innanför den gamla muren ligger Landsarkivets (märkt Riksarkivet och Janusansikte) tillbyggnad utmed Viktor Rydbergsgatan. Man går in från Arkivgatan och uppsöker husets ingång 9 A. Särskild entré genom muren finns för handikappade och rullstolsburna. Innanför muren möts man av delar av den gamla trädgården med bevarad rödbok, alm, kastanj, hängbjörk, hägg och syren. Utgång efter forskarbeköksök kan också ske utmed den gamla huskroppen och genom muren och gamla trappan till Geijergatan. Ingång 9 B till fastigheten går till lunchrestaurangen La Croissant.

Entré 9A leder till arkivets forskarlokalerna och man möts av kapprum och toaletter och Landsarkivets innergård. Till vänster kommer du in i forskarexpeditionen, där man har tillgång till ytterliga toalett och kapprum, samt låsbara skåp. I expeditionshallen finns en sittmöbel, forskardator och utställningsutrymme förutom en fristående expeditionsdisk, vid vilken landsarkivets personal huserar. Här gör man bokbeställningar, lånar dator, rådfrågar och hämtar fotokopior osv. I anslutning till expeditionen ligger husets växel och personalrum. Vid en särskild disk skriver du in dig i besöksboken. Genom en glasvägg når du forskarsalen (se foto). Borden är till övervägande antalet utrustade med datorer. Vid glasväggen finns en scanner/kopieringsapparat för forskar användning, här finns också vantar för användning vid nyttjande av känsligt material. Särskilda bord finns för forskning i pappershandlingar. Till vänster i forskarsalen finns ett särskilt rum för användning av landsarkivets stora registersamling. Detta rum har ett fönster genom muren ut mot Viktor Rydbergsgatan. Utifrån såg detta rum ut som ett akvarium i vilket forskarna stilla rör sig. Utmed ena långsidan och vid forskarsalens bas finns landsarkivets omfattande referensbibliotek.

Lokalerna gör ett ljust och välkomnande intryck. Endast på en punkt tror jag att forskarna kommer att reagera negativt: lokal för intagande av medhavd matsäck finns inte. Vidare saknades så här långt anslagstavla för föreningar och allmänhet. Däremot finns utrymme för broschyrer. Enligt hörsägen skall inte landsarkivets pappersexemplar av arkivförteckningar finnas tillgängliga utan endast presenteras på dataskärmar.

Övriga allmänhetens utrymmen får vi återkomma till i nästa Västanbladet. En allmän försämring är att landsarkivets öppethållande har riksarkiverats och stockholmsarkiverats och därmed inskränkts (se text till höger). Måhända kan ett ökande besöksantal ändra på dessa tider.

Under våren 2012 kommer Stadsbibliotekets forskaravdelning stängas för ombyggnad. Medan GRS har utökat sin kapacitet att mottaga forskare och därmed utjämna forskningsresurserna !

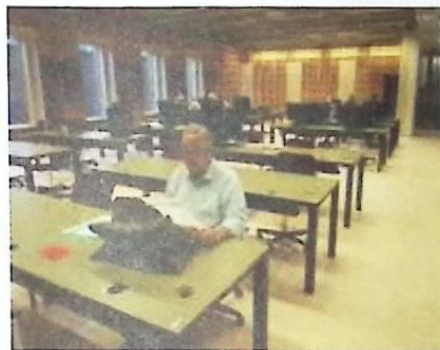
Per Clemensson

Entrén från Arkivgatan.

Landsarkivets expedition.

Forskarsalen från entrésidan

Forskarsalen från andra hållet. Foton P Cl.

***Under våren hoppas GRS kunna arrangera
en visning av det nya Riksarkivet / Landsarkivet i Göteborg.
På GRS hemsida lägger vi in tidpunkten när det är dags !***

Nya öppettider.

Nu gäller nya öppettider både för forskarsalarna på Arkivgatan och Polstjärnegatan:

Polstjärnegatan 6 B:

September - Maj

Måndag 9.00 - 13.00

Tisdag - Onsdag 9.00 - 16.00

Torsdag - Fredag 9.00 - 13.00

Juni - Augusti

Måndag - Fredag 9.00 - 13.00

Arkivgatan 9 A:

September - Maj

Måndag 9.00 - 20.00

Tisdag - Fredag 9.00 - 16.00

Lördag (jämba veckor) 9.00 - 14.00.

Juni - Augusti

Måndag - Fredag 9.00 - 16.00

Lördag stängt

Stängt båda arkiven: Helgdagar, helgdagsaftnar (dock ej 16/5), Valborgsmässoafton, klåmdagen 18/5 samt lördag 19/5, midsommarafton.

Vill du följa med på en resa till Danmark eller Norge ?

GRS styrelse har diskuterat en tvådagarsresa under hösten till ett grannland för att se och lära om forskningsmöjligheterna.

Tid blir det naturligtvis också för sevärdheter av annan art under dag- och kvällstid.

Några kanske kan köra med 8-sitsiga hyrda minibussar en fredag - lördag ?

Meddela någon i styrelsen om ditt intresse och resmål. Det kan t ex vara Köpenhamn, Oslo eller något arkiv i Sverige.

Aktuella nyförvärv till GRS bibliotek

Forska kring ditt hus och din bygd

av Kjell Andersson o. Per Clemensson. 2011.

Beskrivning till ekonomiska kartan över Göteborgs och Bohus Län, år 1936.

72 st band ordnade sockenvis.

Hus för Hus i Göteborgs stadskärna.

Gbgs stadsbyggnadskontor o. Gbgs stadsmuseum. 2003.

Svenska adelns historia

av Bo Eriksson. 2011.

Så ordnar du ditt gårds- och byarkiv

av Bo Hjort o. R Andersson. 2008.

Språken i Sverige

av Östen Dahl o. Lars-Erik Edlund. 2010.

Skaramissalet.

Redaktör Christer Pahlmblad. 2006.

Morgonsol. Berättelsen om ett barnhemsliv

av Nils Zandhers. 2011.

Under 2011 har följande medlemmar i GRS avlidit:

Hans Andreasson, Säve

Otto Fürst, Göteborg

Erik Levander, Göteborg

Anita Rönström, Hovås

Berit Fischer / Johansson, Billdal

Marianne Jernstedt, Säve

Pär-Olov Odmer, Lerum

Sven R. Pettersson, Skövde

Året var 1790. - Det tredje krigsåret i Gustaf III:s krig mot Ryssland. Ett krig som bedrevs såväl till lands som till sjöss. Det som här skall uppmärksammas är striderna till sjöss och då främst örlogsflottans insatser.

Folke Danbratt berättar om sin anfader båtsmannen Måns Qvick och hans deltagande i sjöstriderna och Viborgska gatloppet i Finska viken.

Om fregatten Galathea och båtsmannen Qvick

av Folke Danbratt

Till de nödvändiga förberedelserna för Sverige hörde att såväl skärgårdsflottan, stationerad i Stockholm, som örlogsflottan, med sin bas i Karlskrona behövde förnyas. För örlogsflottans del var det verkligen angeläget. Flera äldre fartyg som egentligen borde ha fallit för åldersstrecket, var alltjämt i tjänst

Men den upprustning, främst i form av nybyggnation som skedde några år före det av Kungen säkerligen planerade kriget, var verkligen av en dignitet som hette duga. Även en nutidsmänniska, van vid industriella projekt, kan inte annat än uttrycka sin beundran för det sätt på vilket arbetet planerades och utfördes.

För den som möjligen inte tidigare hört någon skildring om tiden före kriget 1788-1790, måste det framstå som nästan lite väl fantasifullt, när denne får höra att under en fyraårsperiod byggdes tjugo nya örlogsfartyg i klasserna linjeskepp och fregatter. Alltså just inte några småbåtar. Och att det skedde på ett enda varv borde öka förvåningen åtskilligt.

Mytomspunne af Chapman

Att Sverige hade tillgång till den mycket

omtalade och skicklige skeppskonstruktören Fredrik Henrik af Chapman var en välsignelse för landet. När det gällde bedriften att på varvet i Karlskrona under åren 1782-1785 färdigställa tio linjeskepp och lika många fregatter, kan vi utan vidare förutsätta att han hade en mängd inte minst hantverksmässigt kunniga medarbetare.

För båda fartygsslagen utgick man från en prototyp, som noga utprovades under seglingar i Östersjön, innan den fick tjäna som förebild för de kommande fartygsbyggena.

Prototyp för fregatterna blev BEL-LONA, som byggdes i Karlskrona 1782. Den var en fyrtyo kanoners fregatt med ett displacement på 1350 ton, en längd på 46,3 meter, bredd 11,9 meter och ett djupgående på 5,2 meter.

Alla de nio andra fregatterna fick alltså samma mått och man kan säga att de, liksom övriga fartyg, byggdes enligt den löpandebandsprincip, som vi sentida så väl lärt oss att känna igen. Men denna byggnation ägde rum under andra hälften av 1700-talet!

Det måste ha varit en omfattande organisation för att allt skulle löpa så friktions-

fritt som möjligt. Skog skulle avverkas, virket skulle behandlas så att det blev tjänligt som skeppsvirke, det skulle fraktas på ett sådant sätt att det inte tog skada, det skulle förvaras på lämpliga platser. Och vid varvet skulle det finnas tillgängligt i portioner. Spantplaner måste finnas redo för sammansättning av spanten.

Byggsdes på löpande band

Och när kölen sträckts på bädden (man använde sig endast av två bäddar - en för linjeskepp och en för fregatter) var det dags att resa och montera spanten - som ju var prefabricerade. När sedan bordläggningsarbetet var i full gång, kan man vara säker på att männen vid spantplanerna var i full färd med att sätta samman spanten till nästa skepp, resp. fregatt.

Så fortgick arbetet, som måste ha gått rasande snabbt, för på mindre än tre månader var skroven färdiga och kunde sjösättas och på det sättet lämna plats för nästa

kölsträckning. Skroven fördes sedan till utrustningskajer, där övriga delar av fartygen färdigbyggdes. Troligen var åtskilliga detaljer som skulle föras in i resp. fartygs "innanmäte" redan färdigmonterade på land. Och ganska snart var det tid att föra fartygen till mastkranen, när de skulle riggas.

Av de tio linjeskeppen kan det här vara lämpligt att nämna ett av dem som senare kom att utmärka sig under stridigheterna. Det är DRISTIGHETEN som avses. Liksom de övriga nybygggena var det (nr 8 av 10) ett 62-kanoners linjeskepp med ett deplacement på 1925 ton och som hade en längd på 49,6 meter, en bredd på 13,6 meter och ett djupgående på 5,8 meter. Bland de linjeskepp som ingick i den nämnda serien kan nämnas FÄDERNESLANDET (nr 2 av 10), ÄRAN (nr 6 av 10), FÖRSIKTIGHETEN (nr 7 av 10), MANLIGHETEN (nr 9 av 10) och TAPERHETEN (nr 10 av 10). Vid sidan av de

Välkommen som medlem i SVERIGEKONTAKT och dess lokalförening i Göteborg

- * du får resa i vårt och främmande land*
- * du får lyssna till trevliga föredrag*
- * du får vara med och stötta svenska språket och svensk kultur i utlandet*
- * du får uppleva trevlig gemenskap*
- * du får vår tidning 4 ggr per år*

*Betala in din medlemsavgift 150:- kr på plusgiro 40580-3
Informera dig på hemsidan www.sverigekontakt.se*

Hertig Karl ger order med en ropare på linjeskeppet Dristigheten år 1788. Målning av Per Krafft d.y.

nämnda fanns ett flertal äldre och ofta mycket starkare bestyckade linjeskepp som samlades invid Karlskrona i april 1790.

När det gäller de "serietillverkade" fregatterna kan några nämnas. Det var FRÖJA, (nr 5 av 10), CAMILLA (nr 7 av 10), GALATHEA (nr 8 av 10) och EURYDICE (nr 9 av 10). Även när det gäller fregatterna fanns det åtskilliga äldre med i den samlade flottan vid Karlskrona.

Båtsmannen Måns Qvick

Ett av mina syften med denna sammanställning är att visa på hur förlusterna i människoliv kunde fördela sig vid de drabbningar som (främst) örlogsflottan tog del i under striderna i Finska viken just 1790. Därvid vill jag följa ett enskilt fartyg för att så detaljerat som möjligt kunna re-

dogöra för vad som hände. Fregatten GALATHEA väljes av det skälet att min ff mf f var med ombord: Båtsmannen Måns Qvick.

Hans namn stavades omväxlande Quick, Qvick och Qwick men här har vi för enkelhetens skull valt att stava hans efternamn Qvick.

Måns Månsson Qvick var född 1754 och bodde med sin hustru Maja Stina Persdotter i Sjöängen, på södra sidan av Slätbaken. Där föddes deras tre söner. Samuel 1781, Elias 1783 och Peter 1786. När kriget bröt ut 1788 blev Måns antagen till fördubblingsbåtsman i roten nr 187, en av de tolv rotarna som var Mogata sockens andel i "Östgöta Båtsmans Roterings Compagnie.", vilket sammanlagt bestod av 194 män.

I vissa handlingar står att Qvick tåmligen omgående fick flytta upp och bli ordinarie båtsman. Vilket kunde tyckas vara ovanligt raskt marscherat, men som fick sin förklaring genom Claes Bernes utomordentligt instruktiva och innehållsrika forskning, som denne publicerat i anslutning till Karlskrona Marinmuseums Internetsidor.

Där framgår att PRINS GUSTAF, ett av skeppen som deltog i slaget vid Hogland den 17 juli 1788, blev illa åtgånget och var tvunget att stryka flagg. Det fick alltså ge upp och besättningen fick gå i krigsfångenskap. I skeppsrullan står att en av "Östgöta Båtsmans Compagniets" båtsmän var Olof Qvick, alltså den ordinarie båtsmannen.

Och det var föreskrivet att om denne stupade eller blev fången, så var det fördubblingsbåtsmannens uppgift att träda

i den ordinaries ställe.

Flottan på Karlskrona redd

Om man räknar i rullorna i april månad 1790 så finner man att på redde utanför Karlskrona fanns 22 linjeskepp och 11 fregatter utrustade och bemannade. Dessutom sjukskepp och några mindre fartyg.

Den 14 april skrev fartygschefen ombord på fregatten **GALATHEA**, "Capitein och Riddaren Herr Fred H: v. Walden" under att mönstringen var klar och att fartyget bland annat var försett med fyra månaders proviant.

En viss komplettering av manskap skedde efter den angivna tiden. Den 21/4 angavs som slutdatum för mönstringen.

När **GALATHEA** tillsammans med den övriga flottan avseglade norrut i Östersjön fanns förutom den nämnde chefen en löjtnant och sex fänrikar ombord. Och därjämte en lång rad män med specialbe-

fattningar. Som fältskär, styrmän, skeppare, högbåtsmän, timmermän och segelsömmare. Åtskilliga var förhryda. Av de fyra senast nämnda kategorierna var inte mindre än tretton stycken förhryda. Några mycket viktiga underofficerare var arklimestarna, som hade ansvaret för artilleriet ombord. Officerarna, vartill kunde räknas även tre kadetter, samt de specialutbildade som nämnts, utgjorde en styrka på 42 män.

Av det övriga manskapet bör nämnas 22 stycken volontärer, som säkert var att beteckna som ordinarie styrka. Men därjämte fanns 72 stycken som benämndes det inhyrda femte kompaniet. Volontärerna var ju mycket viktiga och var de som under arklimestarna hade att ansvara för artilleriet.

Manskap från många håll

När det gällde båtsmännen kom dessa på sedvanligt sätt från de mest skilda kompa-

Beställningar

från GöteborgsRegionens Släktforskare

kan göras per telefon: 031- 13 12 26, måndag - fredag kl. 10 - 14, eller med brev: Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg.

E-post g.r.s@telia.com

Vid brevfrösendelser tillkommer porto och emballage.

Antavla, 40x60 cm, 7 gen. / halvrund 50x100 cm, 9 gen.	20.- kr
CD Ulrika Kullgrens Stamträd	150.- (medl.pris 50.-)
CD 41 Handskrifter 2005	230.-
CD Göteborgs Domkyrkoförsamlings kyrkobok 1669-1671	150.- (medl.pris 50.-)
CD Databasen Emigranten 2006 Populär	350.- (medl.pris 300.-)
DVD Sveriges dödbok 1901-2009	625.- (medl.pris 525.-)
CD Sveriges befolkning 1880	600.- (medl.pris 540.-)
CD Sveriges befolkning 1890	595.- (medl.pris 495.-)
CD Sveriges befolkning 1900	640.- (medl.pris 560.-)
CD Sveriges befolkning 1970	595.- (medl.pris 495.-)
CD Sveriges befolkning 1980	595.- (medl.pris 495.-)
DVD Sveriges befolkning 1990	560.- (medl.pris 500.-)
CD Begravda i Sverige	595.- (medl.pris 495.-)

Fregatt *enl Wikipedia.*

Benämningen användes från 1600-talet för örlogsfartyg med samma längd som linjeskepp, med den skillnaden att fregatter endast hade ett batteridäck med kanoner, vilket gjorde dem avsevärt snabbare. De var fullriggade med tre master.

Fregatter användes för spaning och eskorttjänst.

nier och landsändar, allt för att inte någon viss trakt skulle drabbas för hårt om det blev fråga om särskilt stort manfall. Vid en sammanräkning kunde 127 båtsmän noteras.

Endast två ordinarie skeppsgossar fanns, men sammanlagt 15 stycken var förhyrda från två olika kompanier.

Dessutom fanns det på sedvanligt sätt soldater ombord. De skulle dels kunna tjänstgöra som landsättningstrupp och dels göra tjänst som handräckningsmanskaper vid kanonerna. Denna sist omnämnda syssla sköttes ofta tillsammans med särskilt avdelade båtsmän.

Soldaterna ombord kom från det Sprengtportska regementet. Ledningen för truppen utgjordes av två fänrikar, en fältväbel och en sergeant. Därjämte var noterade en trumslagare och en pipare. Två nog så viktiga befattningshavare på den tiden. Manskaper från de olika kompanierna räknade sammanlagt 79 man.

En kategori som vi inte är så vana vid var officerarnas drängar. Såväl sjöoffice-rarna som regementsofficerarna hade sammanlagt 24 drängar ombord. Vartill kom ytterligare tre stycken förhyrda, som inte

kan hänföras till någon kategori.

Övningar ombord

Under, man kan nog närmast kalla det transportsträckan, upp till Finska viken, förekom det självfallet intensiva övningar ombord på de olika fartygen. Och de övningarna gällde såväl kanonerna som arbetet i riggen. Två nog så viktiga områden som måste löpa om möjligt hinderfritt under stridsmomenten.

Att det under intensiva övningar kan hända olyckor är inte så märkligt. Vi vet ju att så sker även i våra dagar. Helt säkra kan vi inte vara, men det är svårt att tro att något annat skulle vara anledning till att manskaper ombord dödas redan innan några strider har ägt rum.

Tre män fick nämligen sätta livet till medan fregatten ännu befann sig i Östersjön. Den 23 april antecknades att båtsmannen Christer Ölaning från "Gottlands 1.a comp" hade avlidit. Och den 2 maj angavs att båtsmannen Nils Reijs från "Skånska städers comp" var död. Redan dagen efter noterades att volontären Petter Hultman från den ordinarie styrkan om 22 man hade avlidit.

Tyvårr antecknas endast ordet "död" i rullorna, men aldrig orsaken till dödsfallet. Och denna benämning får vi acceptera. Någon annan stod inte heller att finna så länge flottan befann sig till sjöss och inte hade någon landkänning. Först senare, när man blev i tillfälle att föra iland besättningsmän, tillkom en benämning, som genom sin ensidighet gör oss sentida förtvivlade. Vi vill ju nämligen gärna veta på vilket sätt en besättningsman som förts iland blivit sårad eller på annat sätt opasslig.

Men nej. Han är sjuk helt enkelt. Inget annat meddelas i rullorna. Utom då han senare möjligen avlider. Då betecknas han som död, och det är han ju onekligen då.

Detta lakoniska skrivsätt kommer att beröras något mera längre fram.

Första striden vid Reval

Nu är det tid att omnämna den första striden inne i Finska viken. Den ryska flottan som låg i Revals (Tallin) hamn anfölls. Detta skedde torsdagen den 13 maj, som faktiskt var Kristi himmelfärdsdag. Möjligen har svenskarna räknat med att anfallet på en helgdag skulle bli en överraskning. Men det råkade vara dåligt väder med hård vind och hög sjö.

Detta medförde att det blev svårt att få kanonerna "att bära." Och det finns de som anser att anfallet var helt misslyckat och att det praktiskt taget inte förekom någon träffning alls. Men det gjorde det nog. Eljest skulle det väl inte ha inträffat några förluster i människoliv på de fartyg som klarade sig och återsamlades ute i Viken för att blockera den ryska flottstyrkan i Reval.

Förluster i fartyg hade man dock på den svenska sidan. Linjeskeppet RIKSENS STÄNDER sades ha "förolyckats."

När det gäller flottans fartyg, utöver

GALATHEA, så har jag endast antecknat förluster som drabbat "Östgöta Båtsmans kompani." Räkna därför med mycket större förluster i manskap än de angivna.

Som en följd av anfallet mot Reval har följande förluster noterats - utöver de å GALATHEA redovisade:

SKEPPET ÖMHETEN:

191 Holmberg, d. 13 Maj 1790 döds-skjuten under aktionen vid Reval.

FREGATTEN FRÖJA:

Död under aktionen mot Ryssarna d. 13/5 1790 vid Reval - 25 Bengt Hertzman

FREGATTEN GRIP:

Död d. 20 Maj 1790 - 75 Anders Söderqvist

FREGATTEN CAMILLA:

Död ombord 20/5 1790 - 181 Jöns Lustig
Död ombord 27/5 1790 - 15 Sven Vickbom

SKEPPET RÄTTVISAN:

Död 30/5 1790 - 120 Olof Glasmästare

När det gäller fregatten GALATHEA så avser förlustsiffrorna alla kategorier ombord - alltså inte enbart östgötar. Efter träffningen vid Reval har följande förluster antecknats i rullorna:

Båtsmannen Per Lång, "Gottlands 1:a comp", död 15/5 1790.

Båtsmannen Lars Olaus, "Södermanlands 1:a comp." död 25/5 1790.
Soldaten ? Paulie. "Premier Majorens comp.", död 30/5 1790.

Skulle stoppa ryssen

Det ligger naturligtvis nära till hands att säga att de angivna dödsfallen inte går att med säkerhet hänföra till de bataljer som bevisligen har förekommit. Men å andra sidan vore det föga troligt att dödsfallen nu - och framdeles i skildringen - berodde på en plötsligt uppkommen epidemisk sjukdom. Sannolikheten talar klart för att dödsfallen förorsakats av skador som uppkom-

*68-kanonersskeppet Prins Gustaf omgivet av ryska linjeskepp.
Målning av Jacob Hägg.*

mit i samband med sjöstriderna.

Mera i förbigående vill jag här nämna att kungen själv med den grundgående skärgårdsflottan gjorde ett par kraftiga anfall mot den ryska motsvarigheten i Fredrikshamn på Finska vikens norra sida, kort efter örlogsflottans attack mot Reval.

Örlogsflottans uppgift efter Reval var att försöka förhindra att de båda ryska flottstyrkorna - den vid Reval och den vid Kronstadt - förenade sig till en slagkraftig styrka.

Skärgårdsflottan drog sig österut och uppehöll sig sedan vid Björkö och Björkö sund, båda belägna öster om Viborgska viken.

Träffningen vid Styrudden - Kronstadt

Och under 3 och 4 juni i trakten av Kronstadt engagerade de båda örlogsflot-

torna varandra på linje, medan de försökte att skjuta motståndarfartygen i sank. Tänk vilken kanonad det var. Mer än tjugo linjeskepp på vardera sidan och därtill ett flertal fregatter. Och det sägs att man formade linje upprepade gånger och seglade i olika riktningar, under det att man sköt allt vad man förmådde.

Flera krönikörer har framhållit att bataljen nära Kronstadt under de två dagarna i början av juni inte ledde till något avgörande. Och det kan nog vara sant. Men om man besvärar sig med att betrakta vilken effekt slaget hade på endast ett fartyg - **GALATHEA** - så inser man att det knappast finns någon anledning att bagatellisera resultatet. I varje fall inte när det gäller förluster i människoliv.

20 döda på Galathea

Följande medlemmar av besättningen anges som döda efter junislaget:

- 6/6 Soldaten ? Carlberg, "Captain Kocks comp."
- 7/6 Båtsmannen Peter Snapp, "Wästergötl. comp."
- 11/6 Båtsmannen Erik Gerst, "Stockholms stads comp."
- 12/6 Båtsmannen Nils Hallegård, "Gottlands 2:a comp."
- 12/6 Skeppsgossen Johannes Malmsjö, "Förhyrda skeppsgossars 2:a comp."
- 12/6 Skeppsgossen Carl Gustaf Lindqvist, "Förhyrda skeppsgossars 2:a comp."
- 14/6 Båtsmannen Hans Maldas, "Gottlands 2:a comp."
- 16/6 Volontären Hans Jönsson, "Förhyrda volontärers 5:e comp."
- 17/6 Båtsmannen Jacob, Conterfejare, "Gottlands 2:a comp."
- 17/6 Båtsmannen Olof Jönsson Holmberg, "Uppstäders comp."
- 18/6 Soldaten (ej namngiven), "Second Majorens comp."
- 22/6 Skeppsgossen Hans Hansson,

- "Förhyrda skeppsgossars 2:a comp."
- 22/6 Soldaten ? Roos, "Captain Kocks comp."
- 23/6 Båtsmannen Per Anker, "Gottlands 1:a comp."
- 25/6 Volontären Jacob Olofsson, "Förhyrda volontärers 5:e comp."
- 28/6 Volontären Sven Båt, "Förhyrda volontärers 5:e comp."
- 28/6 Båtsmannen Eric Kellström, "Södermöre 1:a comp."
- 29/6 Båtsmannen Svenn Bergsten, "Stockholm stads comp."
- 2/7 Båtsmannen Magnus Ankarbojja, "Skånska städers comp."
- 2/7 Båtsmannen Per Klinta, "Gottlands 1:a comp."

Något man kan fundera över är hur de döda togs omhand. I lugna lägen, då inga strider pågick, kunde man mycket väl tillämpa vanlig sjömansbegravning. Alltså: den förolyckade i en segeldukssäck, försedd med tyngder, som efter en andakt ombord tippades i sjön.

Men man kunde även tänka sig, om man

Födelseuppgifter 1880-1920 sökbara hos Ancestry!

För första gången i Sverige har födelseuppgifter för personer födda 1880-1920 indexerats på namn! Det gör det enklare att hitta dina förfäders födelseuppgifter även om du inte vet exakt när och var de föddes. Sök på dina förfäders namn och när du hittat rätt person kan du titta på den skannade bilden från SCB-materialet och hitta uppgifter som hjälper dig att gå vidare i din forskning. Drygt 5,6 miljoner födselar har gjorts sökbara på detta sätt.

Med ett Sverige-abonnemang kan du även ta del av uppgifter från samlingarna Sverige, kyrkböcker, 1500-1937, Emigranten Populär, födelseuppgifter från Sveriges Dödbok 1947-2006, passagerarlistor från Göteborg och mycket annat.

Ett Sverige-abonnemang kostar endast 995 kr/år och beställs på www.ancestry.se. World Deluxe-abonnemanget som ger dig tillgång till allt material hos Ancestry kostar 1 995 kr/år. Som medlem i en släktforskarförning ansluten till Sveriges Släktforskarförbund får du 25 % rabatt och betalar 1496 kr för ett år. Abonnemang med medlemsrabatt beställs på <http://www.ancestry.se/sveriges>.

ancestry.se

tämligen snabbt skulle uppnå landkontakt, att de döda, om de inte var allt för många, förvarades i kvästlaven ombord, i och för ganska snar sedvanlig jordbegravning

Just när det gäller förlusterna i manskap efter träffningen vid Styrudden-Kronstadt torsdagen den 3 juni och fredagen den 4 juni, är det möjligt att den senast nämnda formen av begravningar kunde tillämpas.

Spärra Viborska viken

Tämligen omgående efter träffningen fick hertig Karl order av sin bror kungen att samla flottan vid Viborgska vikens mynning och med hjälp av örlogsskeppen spärra av den. Därmed blev också en viss landkontakt möjlig.

Åtgärderna blev tyvärr även inledningen till den månadslånga instängningen av hela svenska flottan. Detta på grund av den envist blåsande sydvästliga vinden.

Ryssarna var självfallet inte sena att "täppa till" alla tänkbara utfarter, i väntan på att svenskarna slutligen skulle tvingas att ge upp på grund av proviantbrist.

Kungen ville inte vara överksam. Längst in i Viborgska viken uppehöll sig en rysk flottstyrka. Kungen beslöt sig för att anfalla den. En ansenlig styrka av den svenska skärgårdsflottan började inträngningen mot Trångsund tisdagen den 15 juni. Till kungens stöd hade hertig Karl avdelat fyra fregatter från örlogsfloTTan. Vilka dessa fregatter var är inte känt. Men skulle en av dem vara GALATHEA är det ju inte omöjligt att en del av förlusten i manskap kan ha inträffat i samband med denna aktion.

Aktionen blev inte särskilt framgångsrik och kungen avblåste den fredagen den

18 juni.

När det gäller de hittills nämnda manskapsförlusterna i döda, så har de antecknats ända fram till och med fredagen den 2 juli. Det vill säga dagen före flottans utbrytning från sin instängda position, en händelse som har blivit känd som det "Viborgska Gatloppet."

Den envisa sydvästliga vinden vände nämligen och gick över till att bli närmast ostlig. Kungen gav därför order om att en utbrytning omedelbart skulle ske. Det fanns knappast något alternativ. Förmödenheterna ombord på fartygen höll på att ta slut.

"Viborgska gatloppet" den 3 juli

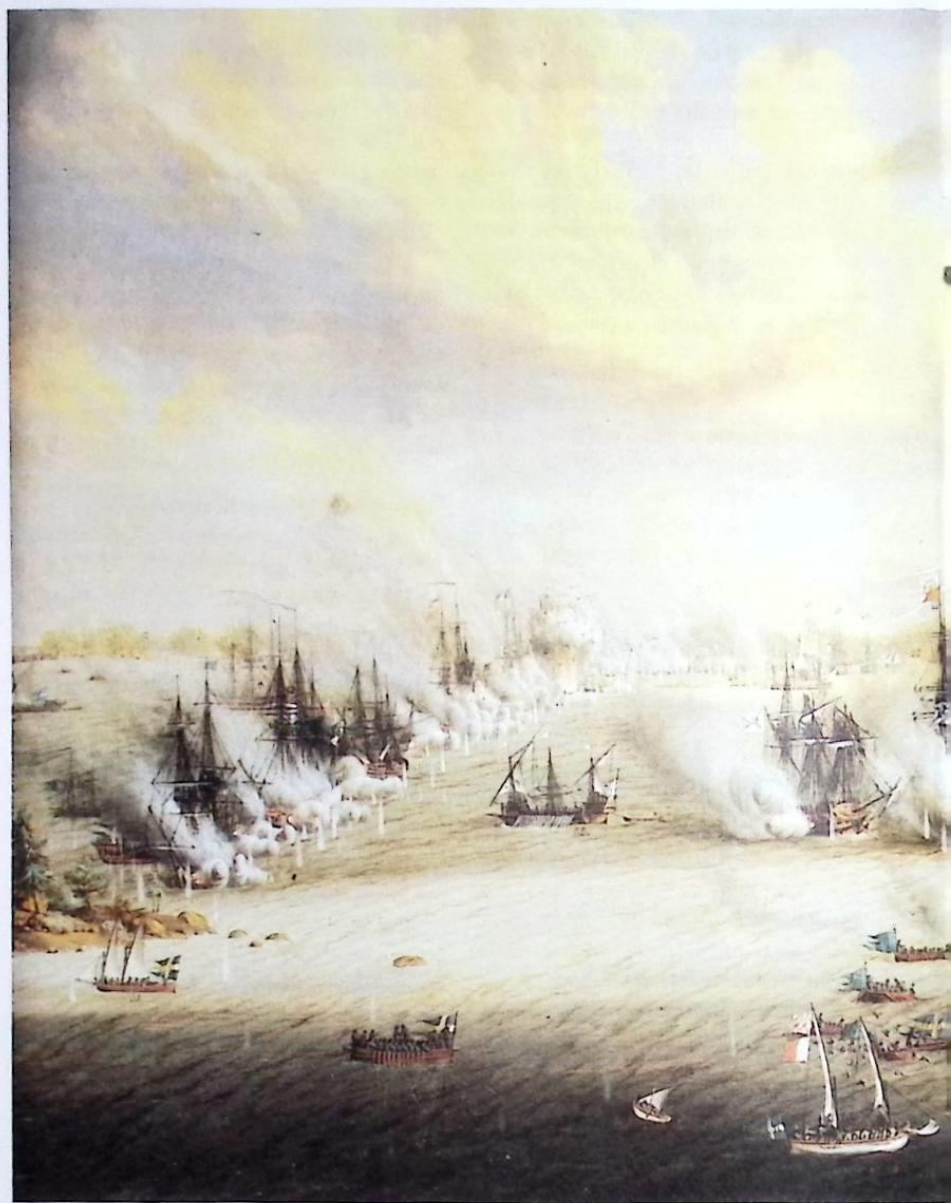
Med linjeskeppet DRISTIGHETEN i spetsen löpte såväl örlogsfloTTan som skärgårdsflottan gatlopp mellan de ursinnigt skjutande ryska fartygen. Den svenska flottan led stora förluster, såväl i fartyg som i människoliv.

Den mest kända händelsen var när linjeskeppet ENIGHETEN och fregatten ZEMIRE oavsiktligt antändes av en svensk brännare och kort efteråt sprang i luften med en fruktansvärd knall. Förlusten i människoliv blev självfallet omfattande.

Vad beträffar övriga förluster i fartyg, så är det värt att notera att inget av de svenska skeppen blev sänkta av fienden. Det som åstadkom förlusterna var de enorma kruttröksmolnen samt brandrök, som hindrade sikten så att navigeringen försvarades.

Redan när man lättade ankar gick linjeskeppet FINLAND på grund. Och linjeskeppen HEDVIG, ELISABETH, CHARLOTTA, LOVISA ULRIKA, och ÖMHETEN gick senare förlorade.

Upphunna och tagna blev linjeskeppen RÄTTVISAN och

*Sjöslaget vid Svensksund i Finska viken den 9-10 juli 1790.
Målning av Johan Tietriich Schoultz.*

GÖTA LEJON. Tillsammans med den söndersprängda ENIGHETEN blir förlusten hela sju linjeskepp. Vartill kom tre förlorade fregatter. Förutom ZEMIRE, som ju sprängdes i luften, gick fregatterna JARISLAVITS och UPPLAND på grund.

Parentetiskt kan nämnas att vid samordnade svensk-ryska dykningar i mitten av 1990-talet har rester efter flera av de här nämnda fartygen återfunnits på Viborgska vikens botten, vilket framgår av boken "Svensk historia under vattnet - Vrak i Östersjön berättar", författad av Alexej Smirnov och utgiven 2002.

Kanske hade ryssarna trots allt blivit överraskade av den ganska snabba utbrytningen. Alltnog - de hade kommit något på efterkälken med jakten. Men den kom ingång.

Skärgårdsflottan, som ju var grundgående, färdades inomskärs mellan öarna i

riktning mot Svensksund. För att skydda eftersläntare bland dem, fick befälhavarna på fregattarna THETIS och GALATHEA order att ordna det skyddet. Dessa fartyg kunde dock inte följa efter skärgårdsflottan in på grunt vatten utan måste snart, för sin egen säkerhets skull, följa örlogsflottan i kölvattnet i riktning mot Sveaborg.

Dags att ta hand om skadade

Just ankomsten till fästningen och örlogsbasen ger upphov till en annan form av anteckningar i rullorna. När man var ute på sjöexpedition hade man ju inte tillgång till sjukhusvård, utan man hade att lita till den vård som de medföljande fältskärerna kunde ge.

Och medan örlogsflottan slickade sina sår efter gatloppet och vårdade sina sårade och tog hand om sina döda, utförde skärgårdsflottan, som inte haft fullt så stora förluster, den bedrift som gått

ÖPPETTIDER

Tis - Ons 8 - 19

Tors - Fre 8 - 20

Lördag 8 - 18

Söndag 12 - 18

Välkomna !

*Fokus på kvalitet
- vår idé !*

FOCUS
köpcentrum
031 - 703 05 25

till historien som Svenska flottans största seger genom tiderna. Nämligen genom att slå den ryska motsvarigheten i grund i det andra slaget vid Svensk-sund den 9 och 10 juli.

Tämligen raskt, efter det att örlogsflottan anlät till redde vid Sveaborg, fick man möjlighet att föra iland sjuka och skadade till de olika sjukhusen inne på det finska fastlandet. Men att komma under vård innebar ingen garanti för att man fick vara kvar i livet.

Tyvärr fortsatte man att skriva det mycket allmänt hållna ordet "sjuk", vilket säkerligen inte var någon överdrift. De som varit med om "gatloppets" våldsamman kanonad, måste alla ha blivit ordentligt "omskakade." Psykiskt påverkade var de utan tvekan.

(Se sammanställningen över de döda

nedan).

En genomgång av de befattningar som de döda innehåft ger vid handen att det rörde sig om 8 soldater, 25 båtsmän, 14 volontärer 5 skeppsgossar, en arklimästare,, en dräng samt en okänd befattningshavare.

Arklimästaren var den ende av befälet som blev dödsskjuten. Sammanlagt var det 55 som avled under färden. Av 358 ombordvarande när GALATHEA lämnade Karlskrona. Det gör i runda tal 15,5 procent av männen ombord

När man har tagit del av denna lista över män som dött, kan man säkert lätt få det intrycket att det inte tjänade mycket till att blir förd "sjuk" iland. Döden infann ju sig ändå

Men så illa var det verkligen inte. Åtskilliga män fördes iland till de olika sjukhusen och fick sin behandling - varefter man

Anteckningar i rullan för fregatten GALATHEA från och med lördagen den 3 juli 1790. Dagen för Viborgska gatloppet.

Extra arklimästare Johan Rydell		Dödsskjuten 3/7
Volontären Petter Möller, "Förhyrda volontärens 5:e comp."		Död 3/7
Soldaten ? Sommar, "Premier Majorens comp."		Dödsskjuten 3/7
Drängen Jöns Mårtensson, "Förhyrda drängars 5:e comp."		Död 4/7
Båtsmannen, Olof Uddwidde, "Gottlands 2:a comp."	till sjukhus 8/7	Död Skatudden 8/7
Volontären Elias Olsson, "Förhyrda volontärens 5:e comp."		Död 10/7
Volontären Joppa Jönsson "Förhyrda volontärens 5:e comp."	sjuk iland 6/7	Död 12/7 i Skatudden
Volontären Nils Hansson "Förhyrda volontärens 5:e comp."	sjuk iland 12/7	Död 12/7 på Tölö
Volontären Anders Hellström "ordinarie volontär"	till sjukhus på Tölö 11/7	Död 13/7
Båtsmannen Lars Gren "Bohus 1:a comp."	sjuk iland 11/7	Död på Tölö 13/7
Båtsmannen Pehr Qwick, "Gottlands 2:a comp."	sjuk iland 11/7	Död 14/7 i Skatudden
Båtsmannen Eskill Håfman, "Södermöre 2:a comp."		Död 16/7
Skeppsgossen Olof Pärsson "Förhyrda skeppsgossars 2:a comp"	sjuk i land 6/7	Död i Skatudden 17/7
Volontären Nils Strömdahl, "Förhyrda volontärens 5:e comp."	till sjukhus 12/7	Död på Tölö 21/7
Fläsen Sky (från kanonslupen 5)	sjuk iland 6/7	Död Skatudden 21/7
Volontären Pehr Jöransson, "Förhyrda volontärens 5:e comp."	sjuk iland 12/7	Död Tölö 27/7
Volontären Berfeld Ritter, "Förhyrda volontärens 5:e comp."	sjuk iland 12/7	Död Tölö 27/7
Båtsmannen Jonas Ullman, "Roslags 2:a comp."	sjuk iland 12/7	Död Tölö 27/7
Soldaten ? Björberg, "Second Majorens comp."	sjuk iland 12/7	Död Skatudden 27/7
Båtsmannen Bengt Björn, "Uppståders comp."	sjuk iland	Död Skatudden 29/7
Båtsmannen Carl Liten, "Bohus 1:a comp."	sjuk iland 12/7	Död Tölö 30/7
Båtsmannen Olof Krok, "Skånska städers comp."	sjuk iland 12/7	Död Tölö 31/7
Volontären Jöns Larsson, "Förhyrda volontärens 5:e comp."	sjuk iland	Död Tölö 1/8
Båtsmannen Hans Flink, "Skånska städers comp."	till sjukhus 11/7	Död Tölö 1/8
Båtsmannen Hans Capplan, "Gottlands 1:a comp."	sjuk iland 12/7	Död Skatudden 10/8
Soldaten ? Lundblad, "Captain Baron Schultz comp."	sjuk iland 8/7	Död Skatudden 11/8
Soldaten ? Hasselgren, "Captain Kocks comp."	sjuk iland 12/7	Död Skatudden 12/8
Volontären Fredrik Alm, "ordinarie volontär"	9/8 till sjukskeppet Aurora	Död 13/8
Skeppsgosse Gustaf Dahlgren, "Förhyrda skeppsgossars 2:a comp."	sjuk iland 12/7	Död Tölö 23/8

efter en viss tid ånyo ser deras namn i rullan. De har återvänt till fartyget.

Enorm påfrestning

Om man räknar med att de ombordvarande var "normalt" friska när färden började, så är det säkert ingen överdrift att anta att det i samlingsbeteckningen "döda och skadade" bör ha ingått minst 50 procent av det totala antalet män ombord. Det är med all säkerhet mycket elände som döljes av den överlättande benämningen "sjuk." Troligen alltifrån rejäla blesstyrer till självläkande småsår - och inte minst sådant som inte syns, i varje fall inte alltid med en gång - psykiska skador! Det var en enorm påfrestning som människorna ombord på fartygen utsattes för under striderna i Finska viken sommaren 1790. Här, till en del åskådliggjort genom fokusering på ett av fartygen.

Under tiden som besättningen fick sin vård, är det förstäligt att även fartyget måste få "sin duvning." Mycket kan ha blivit sönderskjutet, reparationer tarvades säkert. Måhända hade man tur och kunde undvika varvsbesök. I vilket fall som helst står inget sådant omnämnt.

Flera män ur besättningen som återvänt efter behandling, fick ibland ånyo vandra iland efter en notering som "bröd för en dag" eller "iland med torrföda." Det var ju sommar och kanske var det trevligare iland än bland en mängd konvalescenter - som inte var helt återställda. Och man kan ju även tänka sig att "reparatörerna" behövde plats ombord.

Att man haft mycket att göra på de olika sjukvårdsinrättningarna framgår av rullorna för de olika fartygen i örlogsflottan. Det rörde sig om hundratals patienter som bara välldes in. Och dessbättre kom ju de flesta av dem tillbaka. Från sjukskeppet Aurora, Hel-

singfors sjukhus, Eknäs sjukhus, Tölö sjukhus och Skatudds "Lazarett."

Den instängda och slakthusbetonade atmosfär under vilken fältskärerna arbetade ombord, måste sätta sina spår. Och det gjorde det också.

För uppbördsfältskären och underfältskären står antecknat:

"11/7 sjuka iland."

Skeppskaptenen dröjde sig kvar ombord ytterligare några dagar:

"Avgången iland 18/7."

Qvick fick vård

Behovet av vård gällde även min egen släkting långt tillbaka i tiden.

Båtsmannen Måns Qvick fördes sjuk iland 11/7 och återvände från Tölö sjukhus 30/8. Vid liv!

Den långa vistelsen vid Sveaborg tog slut i och med att september månad nästan var till ända. Då återvände fregatten **GALATHEA** mot hemmahamnen. Med på den färden följde en trupp soldater, som skulle till Stralsund. Besättningen på fregatten avmönstrade i Karlskrona den 4 oktober 1790.

Måns Qvick betecknades då alltjämt som sjuk. Och han var inte ensam om det. Måns var 36 år gammal vid bataljen i Finska viken, och det var tydligen gott gry i honom. För han höll ut som båtsman till 1808, då han tog avsked.

Och han var änklings sedan sju år tillbaka när han avled 1825, 71 år gammal..

I fattig-stugan !

(Tidigare publicerad i ÖGF-Lövet 2003)

En urgöteborgare och hans ättlingar

av Ewert Arwidsson trewetrans@telia.com

Den 8 – 10 augusti 2011 var ett 20-tal amerikaner tillhörande släktföreningen Timen Stiddem Society på besök i Göteborg. Besöket föranleddes av att deras förfader Timen Stiddem 1654 hade utvandrat till Sveriges nordamerikanska koloni Nya Sverige, som låg i delar av de nuvarande staterna Delaware, New Jersey och Maryland.

Jag hade fått en förfrågan från den historiska föreningen Swedish Colonial Society

(www.colonialswedes.se)

om jag kunde hjälpa till under besöket.

På måndag eftermiddag var de först inbokade för ett guidadt besök på ostindiefararen Götheborg. Swedish Colonial Society har byggt och seglar en replik av 1600-talets emigrantfartyg Kalmar Nyckel, så det fanns många gemensamma samtalsämnen. Efter att de varit ombord på ostindiefararen samlades vi kring Milles Delawaremonument, som restes 1938 till 300-årsjubileet av koloniens grundande. Där presenterade generalsekretären Lars Bergman i Sverigekontakt (www.sverigekontakt.se), dess verksamhet för det svenska språket, svensk kultur och svenska minnesmärken utomlands. På kvällen gjorde jag en kort presentation av Göteborgs föregångare och 1600-talets Göteborg. Tisdagen blev en lång och aktiv dag. Först besöktes Göteborgs stadsmuseum, där vi guidades av förste intendent Lars Olof Lööf. Tonvikten lades på 1600-talets Göteborg och den fina modellen av

staden från denna epok. Efter lunch gästade vi Kristine kyrka, där pastor Heining och jag hjälptes åt att visa kyrkan och att presentera dess historia. Därefter gjorde vi en liten stadsvandring inom vallgraven och jag visade hur 1600-talets Göteborg såg ut. Bl a besökte vi platsen för den äldsta begravningsplatsen i Göteborg. GRS hade även erbjudit möjligheter till släktforskning. Det gav bara en förfrågan, en kopia av en artikel av Alf Lidholm refererad till i Sjätte roten, tomt 14 i Olga Dahls "Göteborgs tomtägare 1637-1807". Den artikeln har vi inte lyckats finna. Kanske kan någon av medlemmarna hjälpa till?

Som förberedelse inför besöket sökte jag information om släktens anfader Lulof Stiddem i Göteborg, samt hans barn. Denne visade sig vara en av Göteborgs grundare!

Dagens Göteborg föregicks av flera stadsbildningar i Götaälvdalen – Lödöse, Nylöse, Älvsborgsstad och Karl IX:s Göteborg – vilka under krisen med danskarna ofta förstördes helt eller delvis. En svensk handelsplats i väster var viktig för staten. Därför planerade Gustaf II Adolf nu ett ointagligt handelsfäste. Till anläggandet av staden anlände nu holländska stadsbyggare och ingenjörer, vilka var vana att bygga på vattensjuk mark. Utgrävningen av Stora hamnen påbörjades 1620 men uppmätningen av tomter enligt holländarnas plan påbörjades först 1621. Liknande stadsplaner användes för

Batavia, grundat 1619 i Nederländska Indien (dagens Jakarta i Indonesien), och Nya Amsterdam grundat omkring 1626 (dagens New York i USA).

Den nya staden Göteborg fick den 4 juni 1621 sina privilegier stadsfästa. Dess invånare blev befriade från skatt i 16 år, åtnjöt frihandel och slapp ifrån all utskrivning till krigstjänst. Sävedals härad med tillhörande Alingsås skog, Eklanda, Nya Lödöse, Gullbergs ängar, Kviberg, Härlanda samt Mölnåls ström är omgivningar som tillföll Göteborg. Dessutom får staden tillstånd att bedriva fritt fiske i såväl Göta älv som i skärgården.

Den sedermera svenske diplomaten och riksrådet Johan Adler Salvius (1590-1652) sändes av Gustav II Adolf till Göteborg för att leda stadsbygget samt att organisera bosättningen för de svenskar och utlänningar, som önskade flytta till staden. Staden skulle

avstyckas och delas upp med hus, torg och gator och Salvius hade följande instruktion från kungen: "de som vill bygga hus av enbart sten tilldelas de bästa tomterna; de som vill bygga med stengavel och innanför av trä skall få husen uti gatorna; och de som vill ha trähus skall tilldelas de avlägsnaste tomterna". Redan på hösten 1621 lämnade Salvius på egen begäran sitt uppdrag och efterträddes av den förste borggreven, hollandsfödde Jacob van Dijck (1567-1631).

För att Göteborg skulle utvecklas snabbt värvades kompetenta utlänningar till staden samtidigt som borgarna i Nylöse tvingades att flytta dit. Åtskilliga handelsmän och hantverkare lockades av de förmånliga villkoren. Det ursprungliga antalet holländare i staden, som var den största utländska gruppen, har uppskattats till 500 personer (100

A VENYNS FOTKLINIK

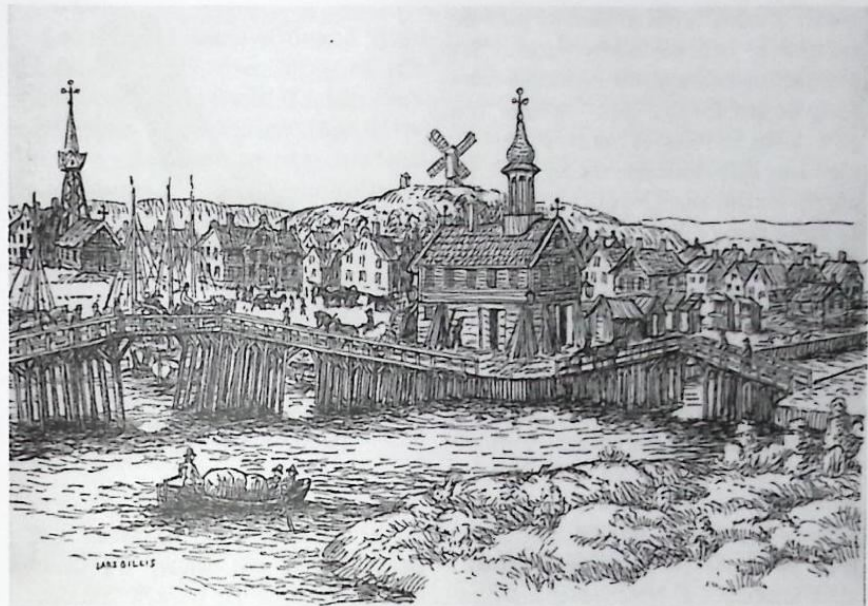
Välkommen till en av de äldsta Fotklinikerna i Göteborg (etabl 1942)!

Vi erbjuder medicinsk fotvård, värtfrysning, benvaxning, manikyr och fot/benmassage.

Vi har även försäljning av presentkort och diverse produkter.
En fika och ett leende ingår alltid! - Se våra fina omdömen på Eniro.se!

Jessica och Tove

Boka tid på tfn: 031- 16 92 87 - Geijersgatan 16, Göteborg

*Som Göteborg kan ha sett ut i slutet på 1620-talet.
Stora torget med Rådhuset från 1624 och den provisoriska Tyska kyrkan.
I förgrunden Östra hamnen och "Iervallen" (nuvarande Brunnsparken).
Ur "Gamla Göteborg – bilder som inte fanns" av Lars Gillis.*

hushåll). Störst därefter var den tyska befolkningen, följt av ett mindre antal engelsmän och skottar samt en handfull fransmän. Även om holländskan gällde som officiellt språk enligt privilegierna, var tyskan det främsta språket i officiella protokolls- och domböcker, då plattyska förstods av de flesta inflyttade samtidigt som tyska ingick i det svenska kanslispråket.

Lulof Stiddem Född 1580.

Begravd i Göteborg den 3 juli 1639.

Stavningen av namnet varierar i källorna: Luleff Stidden, Lülöff Stidden, Lulof Stitten, Lijloff Stidden, Lijlef Steddin, m fl. Jag har valt att följa den stavning som ättlingarna använder, vilken i sin tur baseras på Timen Stiddems namnteckning i ett brev

från Amsterdam 1651 skrivet till Axel Oxenstierna.

Enligt Olga Dahl hittas Lulof Stiddem första gången i Nylöse tänkebok den 15 oktober 1604. Han hamnar då inför rätta och anges vara köpenhamnare.

Alf Lidholm berättar enligt Olga Dahl, att Stiddem den 21 augusti 1615 blev rådmann i Kungälv, d v s redan vid stadens förflyttning till fästningsholmen. Han antar därför att Stiddem sedan länge då hade varit borgare i staden, i likhet med alla andra som uppträdde som rådmän och stadsjästemän i staden. Han framför att Stiddem rent av hade varit borgare i Karl IX:s Göteborg på Hisingen, dit han följt med en kontingent holländare, landsmän till honom enligt Lidholms åsikt. I Kungälv bedrev Stiddem han-

delsverksamhet, trots att han var utbildad murmästare och bokhållare. Han avgick som rådman och uppsade sitt borgerskap i Kungälv den 29 juni 1618 "og agter nest gudtz hielp, all forse sig paa ett anditt stedt, huar hans leillighz kunde sig begiffue". En månad senare, den 29 juli, sålde han sin Kungälvsgård.

Sonen Timon Stiddem har sagt att hans födelseort var "Hammel". Orten har av den amerikanske forskaren Amandus Johnson felaktigt identifierats som Hammal i Medelpad. Det finns en stad Hammel i Danmark i Skandeborg, där familjen Stiddem åtminstone tillfälligt kan ha bott (jfr uppgiften om Köpenhamn ovan). Släktforskaren Johan von Sydow har dock hävdad, att förnamnen Lijloff och Hilke (dennes dotter) tyder på att släkten kom från Friesland i nordvästra delen av Nederländerna. De historiska frisiska bosättningsområdet var de

Skultstaven, ett värdighetstecken, som Lulof Stiddem använde. Tillhör Göteborgs Stadsmuseum.

lågänta delarna och öarna vid kusten av dagens Nederländerna, Tyskland och Danmark (min kommentar). På kartor över Friesland har inte namnen "Stidden" och "Hammel" kunnat återfinnas enligt

*För ett Vackrare Hem ,
besök
vårt Konstgalleri*

GALLERI SCANDINAVIA

*Galleri Scandinavia, Berzeliiigatan 14, Göteborg
Tel. 031 - 16 93 01*

Familjen Lindblom

Olga Dahl.

I en lista på Riksarkivet, daterad Nylöse 12 februari 1619, över vilka som ville vinna borgerskap i Gustaf II Adolfs Göteborg upptas "Leluff Stedimb" bland de tyskar; som ville vinna borgerskap, inte bland "Gottenborgs Borgare". Några holländare upptas inte på listan, om man inte betraktade holländarna som tyskar. Om nu Stiddem var friesländare, så ingick ju Nederländerna och den holsteinska delen av det danska grevskapet Schlesvig-Holstein i det tysk-romerska riket vid denna tid (min kommentar).

Holländaren Lulof Stiddem var Göteborgs förste skult mellan den 28 januari och den 31 maj 1622 enligt Helge Almquist. En skult var en myndighetsperson med exekutiv myndighet; dels som exekutionsbetjänt, dels som person som stod i spetsen för exekutionsverket och samtidigt fungerade som allmän åklagare (SAOB). Vid skattefrihetsårens slut för Göteborg möter vi Stiddem som stadsbyggnadsmästare. Det framgår inte klart när han tillträdde denna befattning. Från 1622 uppträdde han som "stadsens kontrollör", vilket innebar att han hade uppsikt över byggnadsverksamheten; år 1624 utbetalade han löner till stadens arbetare vid rådhusbygget och andra verksamheter; och år 1637 omtalas han som stadsbyggmästare och hade 216 daler silvermynt i lön. Hans verksamhet åren 1636-1638 kan följas i de bevarade byggnadsräkenskaper och han förvaltade byggmästareämbetet till sin död 1639. I den äldsta bevarade borgarlängden från 1639 kallas Stiddem stadsfabriksmästare.

Familjen Stiddem bodde i dåvarande Göteborgs 18 rote (senare Sjätte roten, tomt 14 i kvarteret Kronobageriet). Tomtens läge idag är ungefär mitt på det gula

huset ("Thulehuset" eller där Länsförsäkringar idag har sitt kontor) i kvarteret vid Östra Hamngatan östra sida mellan Norra Hamngatan och Köpmansgatan.

Lulof Stiddem begravdes den 3 juli 1639 i Christinae kyrka. Han gravsattes troligen i den tyska kyrkogården, vilken fram till 1645 var stadens officiella begravningsplats. Den låg in mot Kvarnberget vid Nedre Kvarnbergsgatan 11-17 / Kronhusgatan och fortsatte in under Kronhusområdet. Det finns idag en väldigt anonym minnesskylt bredvid lekplatsen vid Övre Spannmålgatans trappor.

Lulof Stiddem ingick före 1614 äktenskap med Birgitta, som varit gift tidigare. En dotter begravdes den 17 april 1637 i Christinae kyrka.

Birgitta och Lulof verkar ha haft sex gemensamma överlevande barn:

Elisabeth Stiddem

När hon föddes och avled framgår inte av Christinae kyrkas böcker. Hon vigdes i Christinae kyrka den 13 november 1636 med skomakaremästare *Benedictus Alers* (1608 – 30/10 1676). De nygifta delade först hus med hustruns far Lulof Stiddem. Från 1643 återfinns Alers på tomten 4.37 vid Drottninggatan (kvarteret Domprostén) i en gård, som tidigare tillhörde mästern Gert skomakare. 1666 sålde han denna gård till grannen handelsmannen Johan von Minden och flyttade till tomten 2.44 (Magasinsgatan 13, kvarteret Sidenvävarén). Alers köpte 1650 gravplats i Tyska kyrkan. Den 19 januari 1670 fick skomakaren Benedictus Alers burskap i Göteborg. Han avled av lungshot den 30 oktober 1676, 68 år gammal. Barn: *Brita Alers* (1638 – 1703). Gift med skomakaremästaren Christoffer Geppert (1621 – 1697); *Sofia*

Alers Begravdes den 2 november 1694. Gift första gången 25 augusti 1674 med kapten Paul Renners och andra gången den 27 augusti 1678 med remsnidaremästaren (sadelmakaren) Hans Jacob Halbmeijer, som begravdes den 17 mars 1719; och **Elisabet Alers** (1648 – 1713). Begravd den 3 mars (bouppteckning den 7 oktober 1713), ägde hus på Kyrkogatan inköpt för 240 Daler Silvermynt. Gift den 14 februari 1682 med gördelmakaremästare Lorens Bene, död 1720, i hans första gifte. Denne fick burskap den 11 september 1694, blev ålderman 1698 och fick avsked den 9 juli 1706. .

Timen Stiddem

föddes 1610 och enligt egen utsago i Hameln. Detta avser förmodligen orten Hameln i Skandeborg nära Åhus i Danmark, men den kan också ha legat i Nederländerna eller i Sverige. Olga Dahl spekulerar

i, om han kan vara identisk med Lulofs styvson Tim, som tagit styvfaderns namn. Han bodde i Göteborg på 1630-talet. Han reste fyra gånger till den svenska kolonin Nya Sverige i Nordamerika, men kom bara fram tre! 1638 reste han första gången, som skeppsläkare (barberare) ombord på kolonisationsfartyget *Kalmar Nyckels* första resa. Skeppet ankom den 29 mars 1638 till "the Rocks" eller Fort Christina (dagens Wilmington, Delaware). Timen återvände till Göteborg och seglade i september 1639 åter ut med *Kalmar Nyckel* på hennes andra resa, vilken anlände Nya Sverige den 17 april 1640. Timen stannade nu i kolonin under några år, som dess fasta läkare. 1644 återvände han med *Fama* till Sverige och gifte sig. Han hittas första gången i mantalslängden i tolfte roten år 1646. Sedan bor han i elfte roten i anslutning till Bengt skomakare. 1647-1649 omtalas han som Tim barberare. Tredje resan med *Kattan*

Bläck och Toner

för din Skrivare

Original, Pirat och Återfyllda

pappershornan.se

Aschebergsgatan 40 031-204206

1649 blev en katastrof. Fartyget strandade i Västindien, besättning och bosättare blev tillfångatagna av spanjorer och förda till Puerto Rico. Många, däribland Timens första hustru och deras tre barn, blev mördade under fångenskapen. Några av besättningen och bosättarna lyckades undkomma och efter ytterligare strapatser återvände Timen 1651 till Sverige. Ett barn till Tinne Stidden begravs i Christinæ kyrka 1651. Vår man? Timen gifte sig igen och seglade tillsammans med sin nya familj över på den tionde expeditionen ombord på

*Tymen Stidham House, Wilmington
Huset byggdes före 1671 och revs 1888.*

Örnen, som anlände den 22 maj 1654. Han bosatte sig först i Fort Trinity (dagens Newcastle, Delaware) och flyttade 1671 till Brandywine Creek nära Fort Christina (Wilmington), där han hade förvärvat ett stort område. Han svor trohetsed till holländarna, när de tog över 1655 och till engelsmännen 1683, när dessa hade makten. Doktor Timen Stiddem (Timothy Stidham) var en framstående medborgare och läkare i Wilmington. Han är den förste kända läkaren i Delaware. Han avled i februari 1686 och efterlämnade nio barn i andra äktenskapet samt änkan *Christina Ollesdotter* (ca 1650–1699), som var hans tredje hustru. De två tidigare hustrurnas namn är okända.

En intressant utveckling. Timens barnbarn *Anna Stedham* föddes i Amerika 1704. Hon blev tidigt föräldralös och blev fosterbarn hos den svenske lutherske pastorn Erik Björk. När han med familj återvände till Sverige 1714 följde Anna med. Hon gifte sig 1721 med Anders Engman och de fick två söner och två döttrar. Anna avled i Malung 1777. Det är ättlingar till denna

kvinnas Stidhamgruppen hälsade på under sitt besök i Malung.

Jacob Stiddem

föddes 1614, kanske i Kungälv. Han vigdes i Christinæ kyrka, Göteborg den 8 november 1646 med *Margareta Jöransdotter Uggelby*. Hennes bror David var räknemästare i Rostock. När Jacob först uppträdde i mantalslängderna 1648 med 2 mantal, var han bosatt hos brodern Tim Stiddem. Jacob var 1649–1660 mantalsskriven på Kyrkogatan norra sidan, 3 roten tomt 63 – kvarteret Domprostén. Efter 1662 flyttar han till Kungälv, där han troligen är identisk med "Jacob skomakare". Dessförinnan och efteråt förekommer han ofta i Göteborgs rättegångsprotokoll. Den 19 januari 1670 fick skomakare Jacob Stiddem burskap i Göteborg. Han avled den 30 oktober 1676 i lungsjukt vid en ålder av 62 år och 5 månader och han begravdes i Christinae kyrka den 3 november tillsammans med sin svåger Benedicht Alers. Ett barn till Jacob begravdes i Christinae kyrka den 17 februari 1661.

Hilka Stiddem

föddes 1621. Hon vigdes i Christinæ kyrka den 9 november 1645 med hattmakaren **Hindrich Salefeldt**. Han tillhörde en gammal Nya Lödösesläkt. Han begravdes den 12 juni 1667. Familjen Salefeldt bodde enligt mantalslängderna från 1637 fram till Hilkas död på södra delen av Femte roten, tomt 15 (kvarteret Arkaden) – Södra Hamngatan 37 / Östra Hamngatan 36. Skolmästare fru Hilka Stiddem begravdes i Christinæ kyrka den 3 december 1685, ålder 64 år. Hennes arvingar var Ingeborg Salefelt, Elisabeth Alers och sadelmakaren Berendt Müller.

Elsebe Stiddem

vigdes i Christinæ kyrka den 20 augusti 1650 med **Lucas Geris** (Gerdtsen). I Göteborgs mantalslängder under skilda adresser från

1644 kallas han Lucas Lädertågare (efterbehandlare av garvat läder). En barn begravs 1651 och dottern jungfru **Britta Gertzen** gifte sig 1684 med Berendt Müller, vilket är orsaken till att han tillhörde Hilka Salefeldts arvingar.

Maria Stiddem

vigdes i Christinæ kyrka den 11 april 1642 med skomakaren **Peter Schram**. Hon har inte kunnat knytas till den Stiddemska syskonskaran på annat sätt än att makan som skomakare var en lämplig svåger till Benedict Alers, Jacob Stiddem och dennes halvbror Johan Petersen i Köpenhamn. Åren 1645-1657 begravdes fyra barn.

Källor:

Almquist, Helge, *Göteborgs historia – Grundläggningen och de första hundra åren*, 2 band, Göteborg (1929 och 1935)

Arcini, Caroline & Bramstång Plura, Carina, *Garnisonens gravar i Göteborg, Stockholm: Riksantikvarieämbetet (2011)*

Berg, Wilhelm, *Genealogiska anteckningar om Göteborgssläkter, Serie I, avskrift i Landsarkivet i Göteborg (1938-39)*

D:o, *Genealogiska anteckningar om Göteborgssläkter, Serie II, avskrift i Landsarkivet i Göteborg (1939)*

Dahl, Olga, *Göteborgs tomtägare 1637 – 1807*, www.gbgtomter.se (2007)

Gillis, Lars, *Gamla Götheborg – bilder som inte fanns*, Göteborg: Tre Böcker (1993)

Hedblom, Margaretha, "Madame Anna Stedham – A Swedish-American Swede And Her Family", *The Timen Stiddem Society Newsletter, Issue 49, Winter 2011*

Långström, Erland, *Göteborgs stads borgarelängd 1621–1864*, Göteborg: Personhistoriska föreningen äldre Göteborgssläkter (1926)

Stidham, Jack, "The first known Stidham", *The Timen Stiddem Society Newsletter, Issue 1, Spring 1998*

D:o, *The descendants of Dr. Timothy Stidham, Volume 1, Second Edition, Second Printing (2008)*

Nya resurser för Namn åt de döda.

I ett samarbete med SVAR har Carl Szabad under hösten varit runt på landsarkiven och digitalfotograferat dödböcker 1941-1946 för projektet Namn åt de döda.

De "svåra" åren 1941-1946, inom sekretessgränsen, har kunnat fotograferats tack vare att endast dödböckernas vänstersidor har tagits med. De känsliga uppgifterna om dödsorsak mm har lämnats därhän. Tillsammans med nytt 1900-talsmaterial, en del ända fram till slutet av 1930-talet, som läggs ut av Arkiv Digital, SVAR och Genline, finns det nu större möjligheter att jobba med Namn åt de döda, även om man inte bor nästgårds med något landsarkiv.

Medarbetare i Namn åt de döda-projektet får via e-post eller på CD tillgång till de avfotograferade dödböckerna och kan göra mycket av arbetet hemma vid datorn.

När Sveriges dödbok 1901-2009, version 5, kom ut i augusti 2010 ingick ca 2,5 milj. dödsfall 1901-1946. Det var dock endast ca 70% av alla avlidna under perioden. Arbetet med de 30 återstående procenten har pågått under året och i dagsläget har ytterligare 225 000 färdigregistrerats. Dessutom har dödboken gått igenom för ett stort antal församlingar, men där saknas fortfarande födelseförsamlingar och civilståndsdatum.

Nästa version av Sveriges dödbok, version 6, kommer förhoppningsvis ut under 2013. Förutsättningen är dock att ALLA Sveriges församlingars avlidna har registrerats med fullständiga uppgifter.

För att klara det behövs fler flitiga medarbetare i projektet Namn åt de döda.

Gå till www.genealogi.se/dödb/ och välj Sök församling. Där finns listor med läget, län för län. Boka en församling och dra ditt strå till stacken för Sveriges dödbok, version 6.
(Nättidningen Rötter 2011-10-06)

***Du kan även tala med Sonja Rindby i GöteborgsRegionens Släktforskare.
Hon träffas i Torsdagsgruppen, kl. 10.00-14.00, tel 031 - 13 12 26.***

Kassören tackar

alla som betalat medlemsavgiften 2012 vid årsskiftet.

- Men några få medlemmar har ännu inte hört av sig ! -

***Välkommen med årsavgiften snarast ! PlusGiro 24 23 85 - 3
Västanbladet nr 2-2012 kommer inte att sändas till dem,
som inte förnyat sitt medlemskap.***

Glöm inte att ange namn vid inbetalningen ! Gärna också e-postadress.

LANDET RUNT ur olika medlemsblad

Joel Holger redogör här kortfattat för ett urval läsvärda artiklar i andra förenings medlemsblad.

G R S byter Västanbladet med omkr. 60 st andra förenings tidningar och dessa finns tillgängliga att läsa i G R S bibliotek.

ALE SLÄKTFORUM. Ale Släktforskarförening (Västergötland)

Nr 4/11. Här kan man läsa om 'Klockare', deras ställning (under kyrkvård och kyrkherde) samt löneförhöjningar, vilka var reglerade i lag.

ANKNYTNINGEN. Nyköping-Oxelösunds Släktforskarför.

Nr 4/11. Christel Eriksson lämnar ett stort antal 'Ålderdomliga ord och dess betydelse'. Denna gång begynnelsebokstäverna A och B.

ANROPET. StorStockholms Gen. Förening

Nr 4/11. 'Jag hittade ett brev och fann en helt ny värld' skriver Kristina Wennerlund Eriksson. Det handlar om Missionskyrkans verksamhet i Kongo, som tog sin början 1881. Missionärerna hade inga sötebrödsdagar, utan led av tyfus, malaria m fl infektionssjukdomar och hade inte lokala hövdingars eller kolonialmaktens stöd. Egna barn som föddes där skickades alltid hem till fosterfamiljer och en trygghet tillvaro i Sverige.

AROSIANA. Västerås Släktforskarclubb.

Nr 3/11. 'Hur jag hittade mina finska rötter' berättar Lena Andersson. Ordlista och inter- netsidor redovisas.

DALFOLK. Dalfolk, Släkt-, Hembygds- o. Emigrantforskarförening

Nr 5/11. John Långberg berättar att 'Dalregementet 1625-2000 är under digitalisering'. Han har sedan 1966 forskat i regementets historia och håller på med digitalisering av det omfattande materialet. - Mats Hellspong berättar om sitt liv som folklivsforskare, främst i Dalarna, dit han kom 1962. Han ger också bakgrunden till varför just Dalarna blev så in-

tressant för etnologiska studier ('en nationalromantisk motor') av Artur Hazelius i slutet av 1800-talet.

DISKETTEN. DIS-Väst

Nr 4/11. 'Gatunamn i Göteborg'. Birgitta Bengtsson berättar om några gatunamn i Brämaregården. - DIS-Västs höstmöte hölls i Lidköping i Vänermuseum den 17 sept. Flera föredrag refereras: Brott och straff i äldre tider, En vendeltida hövdingars liv och död på Kållandsö samt Fynd från djupet (av Väneren). - Christina Claesson redogör för Släktforskarlagarna i Norrköping 2011.

DISKULOGEN. Föreningen DIS

Nr 95 Dec. 11. Charlotte Börjesson berättar om 'Sweden Gen Tour 2011' - Maria Neij samtalar med författarna Camilla Läckberg och Amanda Hellberg om deras erfarenheter av förlagsvärlden. Hur blir min bok utgiven? - Claes-Göran Bergstrand skriver om 'Stora daldansen, det sista bondeupproret 1743'. - Ulf Frykman berättar mycket om 'Datorteknik', dvs om internminne, flashminne, fragmentering, 64-bitars operativsystem mm. - Referat från svensknorskt släktforskarföretag i Karlstad oktober 2011. Bl a om skriftliga källor i Norge.

MIMERS BRUNN. Vätteljusett.

(Västergötland).

Nr 5/11. Här berättar Maria Hansson om 'Bohusläns kristnande'. - 'Lars Hasselbergs vagnsamling' visas med många bilder på hästdragna vagnar. - 'Kvarnstenar' utredes av Anna-Lena Gerdin. - Om 'Göteborgs Remfabrik' på Gårda berättar Agneta Tjäder. Fabriken var i drift 1891-1977. - Verner Lindblom skriver om

'Några nygamla namngåtor'. Varför kallas de Olof Skötkonung. Sigrd Storråda, Anund Jakob osv ?

NJUDUNGEN. Njudungs Släktforskarför. (Småland)

Nr 4/11. Helen Höijer framhåller vikten av att som släktforskare om möjligt intervjua äldre släktingar. Som exempel berättas vad Arwid Welander (1881-1975) skrivit ned om sin fars, morfars och farmors berättelser. Mycket detaljerat och intressant.

ROTPOSTEN. Jönköpingsbygdens Gen.För.

Nr 3/11. Här anmäles en ny utökad version 3.76 av JBGf:s CD-skiva med födelse, vigda och döda i Jönköpingsbygdens många församlingar. Arbetet fortsätter med hela länet. Anvisningar och söktips redovisas. - Referat från föredrag av Hans Hanner om Inrikes pass, vilket var obligatoriskt vid resor inom Sverige till 1860. Genealogiska Föreningen GF arbetar med att registrera handlingar i ämnet.

RUNSLINGAN. Upplands Släktforskarför.

Nr 3. Okt 11. Här behandlas skilsmässor, som före 1900-talet var en ovanlig företeelse. Dokumentation finns i huvudsak i domstols-, domkapitels- samt församlingsarkiv. Ny lagstiftning 'med giltiga skäl' kom först 1915 och 1920. Lästips anges. - 'Svenska stilprov 1498-1828' visas med exempel i en bok utgiven 1938. Exempel på bokstäver, mått och vikter från åren 1464, 1479, 1583, 1613, 1700 och 1775.

Nr 4/11. 'Soldattorp i Uppland. Sodatfamiljernas hus och levnadsvillkor'. En bra artikel om livet i soldat- och båtmanstorp av Kristina Berglund.

SLÄKT och BYGD. Österlens Släkt- och Folklivsforskarförening.

Nr 4/11. Helge Andersson skrev år 1957 om 'Husförhören i Skåne'. Upphovet kom från 1686 års kyrkolag och 1727 års konvertikelplakat, där det stadgades om husförhörslängder. Det blev vitesbelagt att icke delta i förhören, som skedde i turordning i de större gårdarna.

Allmogen hade en negativ inställning till detta tvång, men uppskattade det gille eller kalas som vanligtvis följde efter förhöret. Husförhören tjänade dock till att vidmakthålla folkbildning och läskunnigheten. De högre samhällsklasserna negligerade förhören. Husförhören upphörde omkr. 1894.

SLÄKTDATA. Föreningen SLÄKTDATA

Nr 3/11. Marianne Mårtensson skriver om 'Backstugesittaren Sven Olssons fyra giftermål'. Handlar om livet som det gestaltade sig för en backstugesittare. Det var nödvändigt att vara två vuxna för att klara av det dagliga värvet. - 'Amatörkirurgi'. En ruskig historia som enl. Årstads härads dombok, trots allt, är sann.

Nr 4/11. 'Häxeriet i Dalarna' av Ture Heed. Häxprocesserna började i Dalarna på 1600-talet och höll på till 1800-talets början. Bl a för att sprida upplysning om vidskepelser, startades skolor med läsundervisning där, redan på 1660-talet. - Om 'Husförhör och läskunnighet' berättas av Lennart Wasling. - Nils Marelius skriver om 'Torpvandringar på Sotenäs i Bohuslän', vilka började 1984. Sedan 2001 har Sotenäs Personhistoriska förening hand om insamlat material och registrering. Föreningens arkiv finns i Bovallstrands församlingshem. Se även www.slaktdata.org - Lennart Larsson gratulerar Elsa Sjö Dahl som fått Nordiska Museets medalj för hembygdsvårdande gärning. Hon har bl a transskriberat domböckerna i Vedbo, Nordal, Valbo och Sundals härader i Dalsland och skrivit om gårdarnas historia i Steneby socken.

SLÄKTHistorisktFORUM. Sveriges Släktforskarförbund

Nr 5/11. Numret ägnas den moderna DNA-tekniken som nu används av arkeologer, historiker och kanske släktforskare. Exempel anges att domstol ändrat sig efter att släktskap bevisats. - Mats Karlsson skriver om Släktforskarförbundets farhåga att Skatteverkets folkbokföring (som övertagits från Svenska kyrkan 1991) skulle raderas eller i vart fall kraftigt gallras. Nu är den besvarad. Allt sparas digitalt (även t ex

flyttningar) och säkerhetskopieras. Men 70 års sekretess skall gälla. - Meddelas att Riksarkivet nu beslutat sänka gränsen för sekretess av församlingsböcker från 85 till 70 år för digitaliserade handlingar. För flyttlängder, konfirmationsböcker, lysnings- och vigselböcker gäller t v en fast gräns: år 1980.

SÖDERTÄLJE-PROBANDEN. Södertälje Släktforskarförening

Nr 179. Dec. 11. 'Glöggen har sina rötter i Antiken' påstår Ivan Österlund. Vid Gustav Vasas hov dracks kryddat vin. Seden hade syftet att förbättra smaken, men även att öka vinets hållbarhet. - 'Att söka Historiska kartor i Lantmäteriets databas' anges mycket detaljerat.

TROLLHÄTTEBYGDEN. Trollhättebygdens Släktforskarförening

Nr 4/11. Meddelas att tidningen nästa år ersättes med informationsblad, 2 ggr per år.

VÄRMLANDSANOR. Värmlands Släktforskarförening.

Nr 4 Dec. 11. Petra Berglund redogör för 'Fastighetsforskning'; historisk bakgrund, var man hittar lagfarts- och inteckningshandlingar mm. - Lars Gunnar Sander skriver om 'Svensknorska släktforsarmötet i Karlstad' den 8-9 okt. 2011 och refererar flera föreläsningar.

ÄTTLINGEN. Skövde Släktforskarförening
Nr 2/11. Monika Moberg skriver om 'Strindbergare med rötter i Strinne socken'. Ett referat av föredrag av Håkan Wasén, Strindbergska släktföreningen. Namn som behandlas: Nils Strindberg (1872-1897), Samuel Owen (1774-1854), August Strindberg (1849-1912), Harriet Bosse (1878-1961) m fl.

Gravstensinventeringen nystartar

Gravstensinventeringen, som började redan i slutet av 1970-talet, har nystartat med en helt ny databas. Nytt utseende, nya sökmöjligheter och framför allt - nu matar inventerarna in alla uppgifter direkt i databasen !

Den nya databasen är efterlängtd och efterfrågad. Nu kan inventeringsarbetet ta fart på nytt. Och det arbetet är viktigare än någonsin. På många håll försvinner gravstenarna i rasande fart.

Sveriges släkt- och hembygdsforskare har sedan starten inventerat cirka 1.200 kyrkogårdar. Inledningsvis var det endast gravstenar från tiden före 1900 som skulle ingå i inventeringen, men senare sattes gränsen vid 1940.

Det har dock visat sig, att senare stenar nu tas bort i allt snabbare takt och det är därför oerhört viktigt att inventeringen omfattar alla stenar.

Under tiden som den gamla inventeringen steg-för-steg görs tillgänglig online, fyller vi nu på med nya inventeringar.

Du kan göra en insats ! Gå in på Rötters hemsida - läs mer om Gravstensinventeringen, vilka kyrkogårdar som behöver inventeras och om hur du kan hjälpa till !

Sveriges Släktforskarförbund

Tel 08-440 75 50 Epost: info@genealogi.se Webb: www.genealogi.se

Nya medlemmar juli - dec 2011

Asplind Lyngstam, Anita o. Lyngstam, Olle	Dr Hjorts gata 6 C, 413 23 Göteborg	031-410060
Attle, Kerstin	Lönnrunan 27, 423 46 Torslanda	031-563022
Blomberg, Inger	Frölunda kyrkogata 13, 421 47 V. Frölunda	031-455905
Centergran, Åsa	Nedre Linnarhultsv. 40 B, 424 55 Angered	031-268685
Franzén, Bertil	Björkrisvägen, 46, 422 43 Hisings Backa	
Johansson, Kerstin o. Dan, Solhagagat. 64, 425 35 Hisings Kärra		070-6973686
Gustafsson, Lars	Rundsvallen 280, 442 94 Ytterby	073-0249326
Göransson, Lars, m.fam.	Welanderгатan 38, 416 56 Göteborg	070-3724694
Hagström, Helein	Uddevallplatsen 7, 416 70 Göteborg	070-4873274
Hegge, Niels	Bronsumegatan 4, 421 63 V.Frölunda	031-294643
Kjellström, Kerstin	Landelabergan 35, 411 29 Göteborg	
Lindahl, Jan	Tårgenvägen 8 B, 417 43 Göteborg	
Lindblad, Maryan	Torggatan 5 d, 442 32 Kungälv	
Lindemann, Lena	Skäpptandsgatan 14, 3 tr, 414 78 Göteborg	
Littorin, Mats	Såggatan 34 B, 414 58 Göteborg	031-248041
Möller, Evy	Rödsklövern 3 C, 423 33 Torslanda	
Möller, Lars	Hvitfeldtsгатan 8, 411 20 Göteborg	
Norberg, Brita T.	Viktor Rydbergsgatan 13, 411 32 Göteborg	
Olofson, Helena	Ekängsgatan 12, 506 48 Borås	
Olsson, Greta	Röds Jupiterstig 39, 433 34 Torslanda	070-8561910
Olsson, Inger	Dr Forselius gata 28, 413 26 Göteborg	031-182251
Persson, Tommy	Berzeliigatan 20, 412 53 Göteborg	076-6112822
Pilbratt, Inger	Linnégatan 57, 5 tr., 413 08 Göteborg	
Rittedal, Morgan	Enskärsgatan 4, 421 60 V. Frölunda	
Rydin, Urban	Tornaplatsen 4, 223 63 Lund	046-146532
Seir, Ingela	Vaktmästargången 10, 413 18 Göteborg	
Svensson, Mariann	Bondeгатan 7, 416 65 Göteborg	
Viholainen, Berit	Bronsåldersгатan 44, 421 63 V. Frölunda	031-492962
Zachs, Lisbet	Råstensгатan 15 A, 416 53 Göteborg	

Välkomna !

Vid årsskiftet var vi 593 medlemmar i GRS.

Välkomna till årsmötet den 27 febr. på Erik Dahlbergsgatan.

Forska med GRS datorer - på Erik Dahlbergsgatan !

På hårddiskarna:

Sveriges befolkning 1880, 1890, 1900, 1970, 1980 och 1990

Sveriges dödbok nr 5: 1901-2009

EMIBAS 2005

Emigranten Populär 2006

Begravda i Sverige

GENLINE / Ancestry - ARKIVDIGITAL - SVAR

På USB-minne:

Stockholm: Klara-, Kungsholmen-, Gamla Sta'n-, Söder-skivorna.

Smeder: Smedskivan 6, Smeder i Väemland o. Dalsland, Vallonskivan 2.

Övrigt: Ulrika Kullgrens stamträd.

Övriga CD-skivor:

Göteborgs Gustavi Domkyrka 1669-71

41 Handskrifter 1339-1926

Svenska Gods och Gårdar, Hallands, Skaraborgs, Älvsborgs län

Historiska stadskartor

Kyrkobokshistorik

Skånska dragoner, husarer o. infanterister

Öckerö socken 1895-1939

Göteborgs Industrikalender 1850-1899

Häradsekonomiska kartor

Register till mantalsböcker 1800-1875

Register Släkt och Hävd 1950-1999

Svenskt Biografiskt Lexikon A-Rettig

Svenska ortnamn

Släkthistoriskt Forum 1982-2010 samt Genealogisk Ungdom 1977-1981

GRS styrelse ser det *önskvärt att ha möjligheten att någon gång komma i kontakt med medlemmarna även i tidsglappet mellan Västanbladets utgåvor. Vill du ha sådan information ber vi om din e-postadress, om du inte redan lämnat den. Skicka den med ditt namn till info.g.r.s@telia.com*

GöteborgsRegionens Släktforskare

Bibliotek och Forskarplatser

Erik Dahlbergsgatan 36 B, 411 26 Göteborg,

har öppet alla vardagar måndag till fredag kl. 10.00-14.00,

måndag, onsdag och fredag: Ingela Martenius.

tisdag och torsdag: tisdags- resp. torsdagsgrupperna t.o.m. 17 maj.

Dessutom öppet torsdag e.m. kl. 14.00-19.00 med Ingela Martenius.

Ring dock alltid först och kolla bemanning samt lediga forskarplatser.

Öppet även 1 timma före varje föreningsmöte på Erik Dahlbergsgatan.

Tel. 031-13 12 26

E-post: g.r.s@telia.com

PlusGiro 24 23 85 -3

Hemsida:

www.genealogi.se/grs/